

1. ----- גאבר

2. -----

3. -----

4. -----

5. -----

6. -----

7. **האגודה לזכויות האזרח בישראל**

ע"י ב"כ עו"ד רעות שאער ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

העותרים

נגד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים

טלי 073-3925687, פקס 02-6467011

המשיב

כתב תשובה מטעם המשיב

בהתאם לצו על-תנאי שהוצא על ידי בית המשפט הנכבד ביום 25.12.2025 ולארכות שניתנו, מתכבד המשיב להגיש כתב תשובה מטעמו, כדלקמן.

1. עניינה של העתירה בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה למשיב להסיר את "כל מגבלות התנועה המוטלות על תושבי חברון הפלסטינים באזור H2 מאז יום 7.10.2023 [...]". ביום 21.9.2025 התקיים דיון בעתירה, ובהמשך אותו היום החליט בית המשפט הנכבד כי:

"[...] הסוגיה שנותר לדון ולהכריע בה היא סוגיה של הגעת התלמידים לבית ספר יסודי ובחזרה הביתה. בנושא זה הצהירה המדינה כי המפקד הצבאי ישקול פתרונות חלופיים שיקלו על התלמידים ככל שניתן, ובעניין זה המדינה תעדכנו תוך 45 יום מהיום."

2. בהתאם לאמור, ביום 10.12.2025 הגיש המשיב הודעת עדכון, ובה פירט כי המפקד הצבאי שב ובחן את הסוגייה, והחליט כי בנסיבות העניין, ניתן יהיה לאפשר פתיחה של חסם 206 בשעות הבוקר לשם מעבר של תלמידים ותלמידות – ושלחם בלבד – מהשכונות המערביות אל עבר בית הספר.

אשר לחזרה, בשים לב לכך שמעבר אל עבר מרחב היישוב היהודי דורש הליך בידוק קפדני יותר, נמסר בהודעת העידכון כי יש לעשותו באחת מנקודות המעבר המוסדרות לשם כך, ובענייננו בחסם 160 הסמוך.

3. ביום 25.12.2025, לאחר שהעותרים הגיבו להודעת המשיב, הוציא בית המשפט הנכבד צו על תנאי המורה למשיב לבוא וליתן טעם:

”מדוע לא יאפשר מעבר של תלמידים לבית הספר הממוקם בסמוך לחסם 206, ובחזרה ממנו”.

4. כפי שיפורט להלן, עמדת המשיב היא כי יש להורות על דחיית העתירה וביטול הצו על-תנאי שהוצא. אף לאחר בחינה נוספת ומעמיקה, סבור המשיב כי על אף הפגיעה הנגרמת לתלמידים אשר נאלצים לחזור מבית הספר במסלול העובר דרך חסם 160, פגיעה שהוא אינו מקל בה ראש, החלטת המפקד הצבאי עומדת בדרישת המידתיות. כך, בבסיס הדרישה כי כל הנכנס אל מרחב היישוב היהודי בחברון יעשה זאת דרך חסם הכולל בידוק בטחוני מלא באופן שאינו מסכן את כוחות הביטחון עומדת תכלית ביטחונית מובהקת, אשר אינה יכולה להיות מושגת באמצעים אחרים בעת הזאת. יצוין כבר כעת, כי ככל שעיריית חברון או כל גורם אחר יבקש להפעיל הסעה רכובה מבית הספר לחסם 160, הרי שניתן יהיה להגיש בקשה לגורמים הצריכים לעניין, באמצעות הקישור הפלסטיני, וזו תיבחן בחיוב.

הכל כפי שיפורט להלן.

רקע נורמטיבי

5. החל מכניסת כוחות צה"ל לאזור יהודה ושומרון (להלן: **האזור**) בשנת 1967, מנוהלים שטחי האזור על פי דיני התפיסה הלוחמתית (Law of Belligerent Occupation), אשר מהווים חלק מדיני העימות המזוין (או דיני הלחימה). הוראות המשפט הבין-לאומי המנהגי בנוגע לדיני התפיסה הלוחמתית, מעוגנות, בעיקרן, בתקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה משנת 1907 (להלן: **תקנות האג**). כמו כן, פועל המפקד הצבאי באזור בהתאם להוראות ההומניטריות המצויות באמנת ג'נבה הרביעית בדבר "הגנת אזרחים בימי מלחמה" משנת 1949. לעניין זה, נבקש להפנות לבג"ץ 1308/17 **עיריית סלואד נ' הכנסת**, פסקה 3 לפסק הדין של כב' הנשיאה א' חיות (אר"ש 9.6.2020).

6. הדין שחל באזור, בהתאם להוראות הדין הבין-לאומי הנוגעות לתפיסה לוחמתית, מורכב מהדין המקומי שחל באזור עובר לתפיסתו על ידי כוחות צה"ל, המורכב ממכלול של דינים עות'מאניים, ירדניים ומנדטוריים, וכן מתחיקת הביטחון של המפקד הצבאי באזור, אשר מחזיק בידיו בנוסף לסמכויות החקיקה, את כלל סמכויות הממשל והמינהל באזור (ראו מנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט (מס' 2), התשכ"ז-1967).
7. מקור נוסף של דינים החלים באזור הוא עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי, הנוגעים לשימוש בסמכות שלטונית של עובד ציבור. בין היתר, מדובר בכללים של הגינות מהותית ודיונית ובכללי מידתיות המחייבים את המפקד הצבאי בפעולתו. תחולתם של עקרונות אלה אין בה משום החלה של המשפט הישראלי באזור ועל תושביו, אלא משמעותה היא כי נושאי תפקיד ישראלים הפועלים בשטח נושאים עמם חובה לנהוג על פי אמות המידה הנוספות המתחייבות מעובדת היותם חלק מהרשות המינהלית הישראלית (ראו מיני רבים: בג"ץ 3240/15 **חמדאן נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פסקה 14 לפסק הדין של כב' הנשיאה א' חיות (אר"ש 7.1.2019); בג"ץ 2189/20 **חאמד נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פסקה 27 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן (אר"ש 1.9.2021)).
8. היוצא מן האמור הוא כי הכללים המשפטיים החלים באזור מורכבים מרבדים של מקורות נורמטיביים ובהם: כללי המשפט הבינלאומי הפומבי, ובעיקר דיני התפיסה הלוחמתית; הדין המקומי שהיה קיים באזור ערב כניסת כוחות צה"ל לאזור; תחיקת הביטחון של המפקד הצבאי; וכן עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי. פעולותיו של המפקד הצבאי באזור כזרוע של הרשות המבצעת בכל הנוגע לקביעה וליישום של הכללים המשפטיים האמורים, נתונות כמובן לביקורת שיפוטית.
9. חובתו הבסיסית ביותר של המפקד הצבאי בשטח לפי מארג הדינים הללו היא לדאוג לשלום תושבי האזור, לביטחונם, ולסדר הציבורי באזור (ראו לדוגמא **תקנה 43 לתקנות האג**). בתוך כך, החקיקה מקנה לו סמכות רחבה ביותר לפעול להבטחת אכיפת החוק באזור ועל שמירת הסדר הציבורי. הדברים אמורים ביתר שאת בתקופות דינמיות של לחימה, שאז נדרשות סמכויות רחבות המאפשרות למפקד הצבאי להתמודד עם האיומים מולם הוא נדרש לספק מענה ביטחוני (בג"ץ 3933/92 **ברכאת נ' אלוף פיקוד המרכז**, פ"ד מו(5) 1, 6 (1992); בג"ץ 7015/02 **עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פ"ד נו(6) 352 (2002)).
10. תקנה 43 לתקנות האג מתייחסת לחובתו של המפקד הצבאי להחזיר ולהבטיח את "הסדר והחיים הציבוריים". תיבה זו, כוללת הן את צרכי הביטחון של הממשל הצבאי, והן את צרכי האוכלוסייה האזרחית. חובתו זו של המפקד הצבאי, כפי שנפסק, מחייבת את החזרת הסדר והחיים הציבוריים על כנם, והבטחת המשך קיומם (בג"ץ 393/82 **ג'מעית אסכאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון**, פ"ד לו(4) 785, פסקה 18 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) א' ברק (1983)) (להלן: **עניין ג'מעית אסכאן**).

11. פסיקתו של בית המשפט הנכבד, קבעה לא אחת כי החובה להבטיח את המשך קיום הסדר והחיים הציבוריים, פירושה "הפעלת ממשל תקין על כל שלוחותיו, הנהוגות בימינו בארץ מתוקנת" (בג"ץ 202/81 **טביב נ' שר הביטחון** פ"ד לו(2) 622, 630 (1981)), ועליו "לפעול כשלטון מתוקן הדואג לאוכלוסייה המקומית בכל שטחי החיים על פי המקובל והנהוג בין עמים בני תרבות בימינו ובזמננו" (עניין **ג'מעית אסכאן**, בעמודים 799-800; וכן בג"ץ 591/88 **טאהה נ' שר הביטחון**, פ"ד מה(2) 46, פסקה 16 לפסק הדין של כב' המשנה לנשיא (כתוארו אז) א' ברק (1991)).

12. על כן, נפסק לא אחת כי **על המפקד הצבאי לוודא את אכיפת החוק באזור הנתון לשליטתו**, שכן "אין ספק שתפקידו העיקרי של הריבון בשטח מוחזק הוא לשמור על החוק והסדר" (בג"ץ 175/81 **אל נאתשה נ' שר הביטחון** פ"ד לה(3) 361, פסקה 2 (1984)). וביתר פירוט, נפסק כי על המפקד הצבאי מוטלת האחריות לסדר, לביטחון ולרווחת התושבים החיים בשטח הנתון לשליטתו. בראש סדר העדיפויות, עומדת החובה לדאוג לשלום ולביטחון חייהם של התושבים, והחובה להגן על זכויות האדם של כלל תושבי המקום, פלסטינים וישראלים כאחד (בג"ץ 10356/02 **הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פ"ד נח(3) 443, פסקאות 8 ו-14 לפסק הדין של כב' השופטת א' פרוקצ'יה (2004)).

13. יחד עם זאת, אחריות המפקד הצבאי מכוח תקנה 43 לשמירת הסדר והחיים הציבוריים מותנית במידת האפשרות המעשית לקיימה לאור מכלול הנסיבות, לרבות צרכיו הצבאיים הלגיטימיים של השלטון הצבאי, לרבות כוח האדם העומד לרשותו (עניין **ג'מעית אסכאן**, בפסקה 29).

סמכות המפקד הצבאי להטיל מגבלות תנועה

14. מכוח חובתו לשמור על הביטחון ועל הסדר הציבורי באזור, מחויב המפקד הצבאי להבטיח, בין היתר, תנועה תקינה בכבישי האזור, כאשר דרכי ההגנה על התנועה הן מגוונות. כך לדוגמה, בית המשפט הנכבד עמד על סמכותו של המפקד הצבאי לסלול כבישים מטעמים ביטחוניים, ובכלל זה כדי להגן על אוכלוסייה אזרחית העושה בהם שימוש (ראו בג"ץ 2150/07 **אבו צפייה נ' שר הביטחון**, פסקה 22 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן (אר"ש 29.12.2009) (להלן: **עניין אבו צפייה**)). לצד השיקולים שעניינם בשמירה על הסדר והביטחון באזור, והבטחת ביטחון התנועה, רשאי המפקד הצבאי אף לנקוט אמצעים כדי להגן על ביטחון מדינת ישראל מפני איום ביטחוני שמקורו באזור, המופנה כלפי מטרות בשטח ישראל או האזור (עניין **אבו צפייה**, בפסקה 23 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן; בג"ץ 5539/05 **עטאללה נ' שר הביטחון**, פסקה 9 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) א' גרוניס (אר"ש 3.1.2008); בג"ץ 401/88 **אבו ריאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, פ"ד מב(2) 767, 770 (1988)).

15. סמכות המפקד הצבאי להטיל מגבלת תנועה מעוגנת, בראש ובראשונה, בסעיף 316(א) לצו בדבר הוראת ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009 (להלן: הצו בדבר הוראות ביטחון), שכותרתו "תנועה ותעבורה", הקובע כדלקמן:

"(א) מפקד צבאי, או אדם הפועל בהרשאתו הכללית או המיוחדת של מפקד צבאי, רשאים בצו או על-ידי מתן הוראות או באופן אחר:

(1) לאסור, להגביל או להסדיר את השימוש בדרכים מסויימות או לקבוע מסלולים שבהם יעברו כלי רכב או בעלי-חיים או בני-אדם בין באופן כללי ובין באופן מסוים.

[...]

(3) לאסור, להגביל או להסדיר תנועת בני-אדם, בדרך כלל, או של בני-אדם ממין או מסוג מסויימים, או של בני-אדם מסויימים בכלי טיס, ברכבות, במכוניות, באוטובוסים, בכלי-רכב אחרים או בכלי שיט. [ההדגשה הוספה – הח"מ].

16. הסמכות האמורה מוקנית למפקד הצבאי גם מכוח המשפט הבין-לאומי, בהתאם לחובתו הבסיסית לשמירה על הביטחון והסדר הציבורי באזור הנתון לתפיסה לוחמתית מכוח תקנה 43 לתקנות האג כמתואר לעיל, וסמכות זו אף נגזרת מחובתה של מדינת ישראל, המעוגנת במשפט הישראלי הפנימי, להגן על חייהם, ביטחונם ושלומם של אזרחי מדינת ישראל המתגוררים באזור או בישראל (ראו בג"ץ 2612/94 **שעאר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, פ"ד מח(3) 675, 680 (1994). בהתאם למארג החקיקה המנוי לעיל, ובהתקיימו של צורך ביטחוני קונקרטי, רשאי מפקד צבאי להטיל מגבלות תנועה על כבישים מסויימים. התהליכים והתנאים להטלת מגבלות תנועה באזור מוסדרים במסגרת "נוהל מגבלות תנועה" של פיקוד המרכז של צה"ל.

17. יצוין בהקשר זה, כי למפקד הצבאי נתונה סמכות לעשות כן גם בדרך של הוראה בעל פה, הגם שדרך המלך היא להטיל מגבלת תנועה באמצעות צו חתום. יחד עם זאת, נפסק כי **"סמכות זו ראוי שתופעל רק מקום שבו מתעורר צורך לסגור כביש באורח מיידי עקב חשש לפגיעה בביטחון. גם במקרה כזה, כאשר הסגירה אינה לפרק זמן קצר ומוגבל, יש לעגן את ההוראה, בהמשך הדברים, בצו כתוב"** (עניין אבו צפייה, בפסקה 37 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן; ראו גם סעיף 7(ב) לנוהל מגבלות תנועה).

18. עוד נעיר, כי סמכותו של המפקד הצבאי בדבר הטלת מגבלות תנועה אף נגזרת מחובתה של מדינת ישראל, המעוגנת במשפט הישראלי הפנימי, להגן על חייהם, ביטחונם ושלומם של אזרחי מדינת ישראל המתגוררים באזור או בישראל (ראו בהרחבה בג"ץ 2612/94 **שעאר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, מח(3) 675 (1994); עניין אבו צפייה, בפסקה 21 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן).

19. הסמכות להטלת מגבלות תנועה בדרכים הופעלה בעבר על ידי המפקד הצבאי בהזדמנויות שונות. כך, למשל, הוטלו באמצעות צווי רידוד, כתרים על כפרים מסוימים, ובמקרים אחרים אף הוטל עוצר על אזורים שונים. מגבלות תנועה אלה עמדו לא אחת במוקדן של מספר עתירות שהוגשו לבית המשפט הנכבד, אשר קיבל את העמדה העקרונית לפיה המפקד הצבאי מוסמך להטיל מגבלות תנועה לשם הגנה על אזרחי המדינה מפני איומים הנשקפים מפעילות טרור חמורה באותו מרחב (ראו, למשל, בג"ץ 854/03 **סולטאן נ' מפקד כוחות צה"ל**, פסקה 6 לפסק הדין של כב' השופט א' מצא (אר"ש 9.7.2003) (להלן: עניין סולטאן)).

רקע עובדתי

תמונת המצב השוררת בעיר חברון

20. מזה עשרות שנים מהווה העיר חברון מוקד חיכוך ומתח בין ישראלים לפלסטינים. מוקד חיכוך זה הוא תולדה של העובדה כי זוהי העיר היחידה בתחום האזור, בה מתגוררים כיום ישראלים ופלסטינים, זה לצד זה ללא הפרדה פיזית. היבט נוסף המייחד את העיר חברון, ואשר משליך גם הוא על אופן התייחסותם של כוחות הביטחון למציאות הביטחונית בעיר, הוא הימצאם של אתרים קדושים ליהדות ולאיסלאם, ובראשם מערת המכפלה, אשר חייב לאורך השנים יחס ביטחוני שונה, נוכח ההבנה כי התרחשותם של אירועים ביטחוניים בתחומי היישוב היהודי או באתרים הקדושים בעיר חברון עלול להוביל להסלמה בגזרת יהודה ושומרון כולה.

21. מאז אירועי הלחימה בחודש ספטמבר 2000 שורר בעיר חברון מצב ביטחוני מיוחד, המתאפיין באירועי טרור ולחימה בהיקף נרחב לאורך תקופות ממושכות – אירועים, שגבו מחיר דמים כבד הן בקרב היהודים הגרים בחברון, הן בקרב התושבים הפלסטינים. אירועים אלו התרחשו בעיקר באזור H-2 של העיר חברון, שבו מתגוררות האוכלוסיה הישראלית והאוכלוסיה הפלסטינית, זו לצד זו (יובהר, כי בהתאם להסדרים הקיימים באזור, כניסתם של ישראלים לאזור H-1, כלומר לרוב העיר חברון, אסורה). על הנסיבות השוררות בחברון לאורך השנים ניתן ללמוד גם מפסקי הדין של בית משפט נכבד זה, אשר סוגיות שונות הנוגעות לעיר חברון מגיעות, מעת לעת, לפתחו.

22. כך, בעניין **סולטאן** נדונו החלטות המפקד הצבאי להטיל עוצר, מעת לעת, בעיר חברון, כתוצאה מפיגועי טרור שבוצעו על-ידי מחבלים כלפי חיילי צה"ל ואזרחים ישראלים. במסגרת פסק הדין פורטה המציאות הביטחונית הקשה ששררה באותה העת (שנת 2003) בעיר חברון, ואשר חייבה את המפקד הצבאי להטיל עוצר, מעת לעת, על העיר. כן פורטו פיגועים רבים שבוצעו על-ידי חוליות הטרור המצויות בעיר חברון – הן בחברון והן מחוצה לה. יצוין, כי בית המשפט דחה את העתירה, לאחר שמצא כי לא נפל פגם בהחלטות המפקד הצבאי על הטלת עוצר, בהתאם לנסיבות שתוארו שם. עוד ראו, ביחס לאותה תקופה, האמור בבג"ץ 8286/00 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון** (אר"ש 13.12.2000) בכל הנוגע לתפיסת שלושה בתי ספר באזור חברון על-ידי הצבא; בג"ץ 10356/02 **הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית** (אר"ש 4.3.2004) בכל הנוגע לנקיטת בצעדים ביטחוניים שונים ב"ציר המתפללים" בחברון; בג"ץ 7007/03 **קוואסמי נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש** (אר"ש 19.4.2005) (להלן: **עניין קוואסמי**) ביחס להוראה לסגור בתי עסק בקרבת "מתחם בית הדסה" בחברון; בג"ץ 11235/04 **עיריית חברון נ' מדינת ישראל** (אר"ש 6.6.2011) (להלן: **עניין עיריית חברון**), שבו נדונו מגבלות שהוטלו לשם הפרדת תנועת פלסטינים וישראלים במרחב H-2, כמפורט להלן, וזאת מתוך מטרה להתמודד עם שני סוגי איומים שעמם התמודד המפקד הצבאי בעבר: האחד, פיגועי ירי המבוצעים מטווח בינוני-רחוק; והשני, "פיגועי חיכוך", המבוצעים מטווח קצר, דוגמת יידוי אבנים, שימוש בנשק קר, או הנחת והטלת חומרי נפץ מסוגים שונים.

23. נוכח המציאות הביטחונית המורכבת, גיבש המפקד הצבאי, באמצע שנות ה-2000, תוכנית להגנה על היישוב היהודי בחברון (להלן: **תוכנית המיגון**). תוכנית מבצעית זו, שאושרה על-ידי אלוף פיקוד מרכז, הרמטכ"ל ושר הביטחון דאז, מבוססת על תפיסה לפיה לנוכח הרגישות ופוטנציאל הסיכון הגבוה המצוי בחיכוך המתמשך בין יהודים לפלסטינים במרחב האמור, יש לנסות, ככל הניתן, למזער את החיכוך, ולנסות להביא להפרדה מקסימלית בין מרקם החיים של היישוב היהודי בחברון לבין מרקם החיים הפלסטיני ולשיפור מרקם החיים של שתי אוכלוסיות אלו. נציין, כי עקרון זה שאוב, בין היתר, מהתפיסה אשר הוצגה בדו"ח ועדת שמגר לעניין הטבח במערת המכפלה, התשנ"ד – 1994, אשר עסק בענייני סדרי התפילה והביטחון במערת המכפלה וקבע כי:

"[...] ראשית, יהא זה מן התבונה למנוע את החיכוך בין יהודים למוסלמים... הדבר מביא לא אחת למאבקי כוח שיש למונעם מראש... על יסוד הנחות אלה אנו ממליצים, בראש ובראשונה, להנהיג הסדרים שנועדו לקבוע, הפרדה מוחלטת בין המתפללים המוסלמים למתפללים היהודים, כדי להבטיח את בטחונם של כל המתפללים ולמנוע חיכוכים, מחלוקות ומעשי אלימות" (עמוד 246 לדו"ח).

24. אם כן, תוכנית המיגון נועדה להבטיח כי מרקם החיים של תושביו הפלסטינים של אזור היישוב היהודי במרחב H-2 בעיר חברון, ייפגע במידה ההכרחית בלבד. נגד תוכנית המיגון הוגשו שלוש עתירות, אשר נדחו בסופו של יום בשנת 2011 במסגרת פסק הדין בעניין **עיריית חברון, תוך שנקבע כי "אנו משוכנעים כי ככל שיתאפשר ינסו המשיבים להקל על פתיחת החנויות ועל חופש התנועה במקום"**.

25. אף כיום, ככלל, פועל המפקד הצבאי מכוח תוכנית המיגון, בשינויים המחוייבים שנדרשו בשים לב להתפתחויות בשטח. בהתאם לאמור בפסק הדין בעניין **עיריית חברון**, ככלל, פעל המשיב להקל במגבלות הקיימות כאשר הדבר התאפשר. זאת, תוך הפקת לקחים מבצעיים מאירועי העבר, ובפרט מפיגועי הירי וההיכוך שארעו במרחב – חלקם בסמיכות רבה לאזור מושא העתירה ואף בצומת 160 עצמה – בתחילת שנות ה-2000, שחלקם אף הובילו לאבידות בנפש, דוגמת רצח התינוקת שלהבת פס בחודש מרץ 2001 והפיגוע בציר המתפללים שהתרחש ביום 15.11.2002, שבו נרצחו 12 אנשים, בהם מח"ט יהודה דאז, אלוף-משנה דרור וינברג ז"ל. כתוצאה מתוכנית המיגון וכפועל היוצא של מגבלות התנועה שהוטלו במרחב, ניתן לחלק את אזור H-2 – הוא האזור שבו שוהים ישראלים בתחום העיר חברון – לארבעה סוגי מרחבים:

א. המרחב החל ברובו המכריע של אזור H-2, בו אין כל מניעה קבועה על תנועתם של התושבים הפלסטינים, הן ברגל והן בכלי רכב;

ב. מרחבים שבהם מתקיים, ככלל, מרקם החיים הפלסטיני, תוך פתיחת בתי עסק ומתן אפשרות לתנועה רגלית שוטפת של התושבים הפלסטינים, לצד מניעת התנועה בכלי רכב, למעט בתיאום מראש עם מנהלת התיאום והקישור של חברון (להלן: **המת"ק**). כך, בין היתר, במקרים הומניטריים, במקרים בהם נדרשת הבאת אספקה לחנויות, או במקרים שבהם הדבר נדרש לצרכי תחזוקה, תברואה וכדומה;

ג. מרחבים שבהם מתאפשרת לאוכלוסיה הפלסטינית אך ורק תנועה רגלית. במתחמים אלה, אסורה תנועת כלי רכב (למעט בתיאום מראש עם המת"ק), וקיימות מגבלות על פתיחת חנויות;

ד. מרחב היישוב היהודי בחברון, אשר כניסת תושבים פלסטינים אליו אסורה – למעט תושבים המתגוררים במרחב זה.

26. כחלק מתוכנית המיגון ליישוב היהודי, אשר כאמור אושרה על ידי בית המשפט העליון בעניין **עיריית חברון**, ולצורך אכיפת איסור הכניסה של פלסטינים שלא מתגוררים במרחב היישוב היהודי, הוקמו מספר חסמים במרחב לצורך יצירת מרחב כניסה מבוקר אל מרחב היישוב היהודי אשר מאפשר שליטה מרחבית ובידוק של הבאים להיכנס.

27. במרוצת השנים ועם התפתחות האמצעים הטכנולוגיים, שודרגו עמדות אלה, כדי להעמיד מענה מבצעי הולם לצרכים הביטחוניים בשים לב לאמצעים החדישים הקיימים בידי כוחות הביטחון שיכולים לספק מענה ביטחוני טוב יותר לצרכים הביטחוניים (השוו: בג"ץ 5866/16 עיריית חברון נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה 9 (אר"ש 28.12.2016)). כך, הוקמו עמדות בידוק הכוללות שימוש באמצעים טכנולוגיים. זאת כהמשך ישיר לתכנית המיגון של היישוב היהודי תוך התאמתו למציאות החיים המשתנה (להכרה בפיתוח של תכנית המיגון של היישוב היהודי ראו: בג"ץ 4331/10 עיריית חברון נ' מדינת ישראל, פסקאות 5-6 (אר"ש 1.2.2012); עוד השוו, בנוגע לתפיסת מקרקעין לצרכים ביטחוניים ולשדרוג עמדות בידוק: בג"ץ 4330/17 עיריית חברון נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 (אר"ש 26.9.2017)).

28. אם כן, המפקד הצבאי נוקט בגישה עקבית לפיה תנועה בלתי מבוקרת אל אזור היישוב היהודי ללא מעבר בעמדת בידוק סדורה יוצרת סיכון ביטחוני משמעותי.

29. מעבר לאמור, ונוכח שימוש נרחב בנשק חם, בשכונה בה מצוי בית הספר מושא העתירה, לאחרונה נערך מבצע חטיבתי רחב היקף לצורך טיפול ומיגור של השימוש בנשק חם ברחובות השכונה והסלקתו ברחביה. כך, במסגרת המבצע פעלו כוחות חטיבת יהודה לסריקות אמל"ח ולמעצר פעילים מרכזיים. בסיכומו של המבצע נתפסו חמישה נשקים ארוכים תקינים, נשק ארוך מאולתר אחד, שלושה נשקים קצרים, עשרים כלי נשק קרים וארבעה מצבורי אמל"ח. כמו כן, נעצרו במהלך המבצע ארבעה עשר פעילי טרור מרכזיים. כל זאת, על רקע של מציאות חבלנית עוינת ופלילית במרחב המתואר, שבה דווח עובר למבצע על עשרות אירועי ירי בשבוע. ברי כי מציאות זו מעידה ולו במעט על הסיכון בכניסה בלתי מבוקרת ולא מפוקחת משכונת ג'בל ג'והר אל עבר היישוב היהודי, וכפי שיובהר בהמשך, גם כאשר עסקינן בקטינים בגילאי תיכון.

העובדות הצריכות לעניין

30. בעת האחרונה, ועוד טרם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", מדינת ישראל מצויה במאבק מתמיד נגד ארגוני טרור, אשר אינם בוחלים בכל אמצעי לפגיעה בחפים מפשע. הדברים אמורים ביתר שאת מאז פרוץ המלחמה, במהלכה הסיכון הביטחוני והפוטנציאל להתממשות אירועי טרור באזור אך מתעצם, ובהתאם, הצורך של גורמי הביטחון לנקוט באמצעים מגבילים גובר.

31. במסגרת פעילות הטרור שאירעה בגזרת בעיר חברון מאז ה-7.10.2023, בוצעו עשרות אירועי טרור הכוללים ירי חי, שימוש בציד מכני הנדסי כנגד כוחות מבצעיים, ניסיונות דריסה, ניסיונות דקירה, שימוש במטענים כנגד כוחות הביטחון, זריקת בקבוקי תבערה, יידי אבנים, ואירועים מבצעיים אשר התרחשו במרחב העיר, ובפרט באזור H-2.

32. בתוך כך, בשנת 2024 לבדה, התמודדה החטיבה המרחבית יהודה עם 111 אירועי הפרות סדר בגזרתה, ולמעלה מ-360 אירועים של ידוי אבנים לעבר אזרחים ישראלים וחיילים, וזאת לצד עשרות אירועי טרור וזריקת בקבוקי תבערה. מגמה זו המשיכה אף במחצית הראשונה של שנת 2025, הגם שנרשמה ירידה מסוימת בהיקף האירועים – זאת בעקבות פעילות מאומצת של הכוחות, לרבות נקיטת אמצעי ביטחון. כך, בתקופה זו התמודדה החטיבה עם 26 אירועי הפרות סדר, קרוב ל-150 אירועי ידוי אבנים לעבר כוחות הביטחון ואזרחים ישראלים, וכן מספר דומה של אירועי זריקת בקבוקי תבערה ואירועי טרור שונים¹.

33. החטיבה המרחבית יהודה (להלן: **החטיבה או החטיבה המרחבית**), שבגזרתה מצויה העיר חברון, נדרשת להתמודד עם האירועים הביטחוניים שמתרחשים בכלל גזרתה, הנפרשת מצפון לקריית ארבע ועד לקו תחום איו"ש בדרום. כך, מאז פרוץ המלחמה קיימת עלייה מאסיבית בכמות אירועי החיכוך בין ישראלים לפלסטינים ובכמות אירועי הפשיעה הלאומנית בגזרה כולה. למותר לציין כי תופעה זו דורשת כשלעצמה הקצאת כוחות פנים-חטיבתית משמעותית לטובת שמירה על הביטחון והסדר הציבוריים, בפרט אל האזורים בהם מתרחשים מספר רב של אירועים, כדוגמת אזור דרום הר חברון.

34. זאת ועוד, מאז אירועי השבעה באוקטובר חל שינוי משמעותי בהיקף ובאיכות כוח האדם העומד לרשות כוחות הביטחון בגזרת החטיבה המרחבית בכלל והעיר חברון בפרט, בשל הצורך בהסטת כוחות לצרכים מבצעיים נוספים של צה"ל, ובפרט עבור הלחימה ברצועת עזה ובצפון הארץ. בשל מצב דברים זה, נדרשה החטיבה לשנות את אופן פעולתה במרחב זה. כך, למשל, צומצם מספר הלוחמים המאיישים את עמדות הצבא ברחבי העיר, עד למצב שבו ישנן עמדות שבעבר אוישו בקביעות, ואילו כיום אינן מאוישות כלל – למעט במקרים חריגים. זאת ועוד, שינויי כוח האדם בעיר לא נוגעים רק לכמותו, כי אם גם לאיכותו: בעוד שבמצב שגרה המרחב מאויש על-ידי חיילים בשירות סדיר, לאורך המלחמה הכוח שהוקצה למשימות השוטפות בחברון הורכב, לעיתים, מחיילי מילואים. ויודגש, השינויים בכוח האדם המוקצה לחטיבה נמשכים גם כיום.

¹ בשלב זה, איסוף נתוני המחצית השנייה של שנת 2025 טרם הושלם, אך ניתן יהיה להציגם בפני בית המשפט הנכבד בהמשך.

35. נוכח האמור והערכת המצב הביטחוני, החליט המפקד הצבאי באזור לנקוט באמצעי ביטחון שונים ומגוונים נוספים על אלו שנקבעו בתוכנית המיגון, המשתנים מעת לעת לפי הצורך המבצעי והנסיבות הרלוונטיות. זאת, במטרה להתמודד עם פעולות האיבה המתוכננות על ידי ארגוני הטרור באזור יהודה ושומרון ואשר כוונתם כנגד מדינת ישראל, בעורף מדינת ישראל ובתוך אזור יהודה ושומרון. בתוך כך, נעשה שינוי במשטר התנועה בצומת הידוע כ"צומת 206", הנמצא במקום המפגש בין ציר ציון, ציר המתפללים המוביל למערת המכפלה ורחוב דוד המלך (להלן: **הצומת** או **צומת 206**). הצומת מצוי בדרך סלולה המחברת בין שכונת גבעת האבות, הידועה גם כשכונת ג'אבר, לשכונת ג'בל ג'והר (להלן: **הדרך**). עוד טרם אירועי השבעה באוקטובר, הוצבה בצומת 206 חסימה, בדמות גושי בטון ("ביטונדות"), אשר מונעת מעבר כלי רכב בצומת (כאמור לעיל, כיום ציר ציון הוא ממילא ציר שבו ככלל אין תנועת רכבים פלסטיניים למעט בתיאום). כמו כן, לצורך שמירת הביטחון במרחב, מוקמה בצומת עמדת שמירה אשר אוישה על-ידי כוח צה"ל.

צילום אוויר המציג את האזור מושא העתירה מצורף ומסומן **מש/1**.

36. לאחר קיום הערכת מצב גזרתית בעקבות אירועי השבעה באוקטובר ופרוץ מלחמת חרבות ברזל, נמצא כי קיים חשש ממשי שהדרך, אף שהיא פתוחה למעבר רגלי בלבד, תשמש גורמים עוינים לביצוע פעילות חבלנית עוינת ביישוב היהודי, וכי ניתן להיכנס דרכה אל עבר היישוב היהודי ללא בידוק או ניטור, ובכך לפגוע באופן משמעותי באפקטיביות של החסמים האחרים הנמצאים באזור. הערכה זו התגבשה, בין היתר, בשים לב לכך שבבוקר יום 9.10.2023 הגיע טרקטור אל הצומת והחל לפרק את מחסומי הבטון שהונחו במקום. עם הגעת כוחות הביטחון למקום וניסיון להרחיק את נהג הטרקטור, הוא הפנה את הטרקטור לעברם וניסה לדורסם. הכוחות ירו לעבר הנהג, ובכך מנעו פגיעה בנפש. בנוסף לאירוע זה, ארעו בגזרה אירועים ביטחוניים נוספים אשר חיזקו את ההערכה כי הצומת הוא נקודת תורפה ביטחונית שיש לתת עליה את הדעת.

עוד נמצא, כי חסימת המעבר בדרך תוביל לעיקוף קצר יחסית, שכן חסם 160 מצוי מרחק של כ-250 מטרים דרומית מהצומת, כך שהארכת משך ההגעה לנקודה שליד חסם 160 מוערכת בכ-20 דקות נוספות (או, ביחס לילדים בגיל צעיר, כ-30 דקות).

יובהר, כי הכניסה מחסם 160 ליישוב היהודי מתאפשרת, לאחר בידוק ביטחוני, אך המעבר אל שכונת ג'בל ג'והר נעשה באמצעות סבסבת המאפשרת מעבר רגלי לאורך כל שעות היממה וללא בידוק ביטחוני.

37. השיקולים שהובאו לעיל, וכן הצמצום בכוחות שעמדו לרשות החטיבה, הובילו לכך שלמעשה, בחלק מתקופת המלחמה העמדה שבצומת 206 לא אוישה כלל. זאת, על אף שלעמדת החטיבה התורפה הביטחונית הקיימת במרחב מחייבת את איושה באופן קבוע. בשל כך, הגיע מפקד החטיבה למסקנה כי הצורך בשמירה על ביטחון כלל תושבי האזור, ישראלים ופלסטיניים כאחד, מחייב את מניעת תנועתם של הולכי הרגל (בנוסף לתנועת הרכבים שנמנעה קודם לכן) דרך צומת 206 אל ומשכונת גיבל ג'והר, וזאת על מנת לפעול לצמצום תנועה של גורמים עוינים פוטנציאליים שיכולים להגיע למרחב ללא בידוק ביטחוני נאות, לשלוט באופן היציאה לצירים ביישוב היהודי ולמנוע סיכון ביטחוני נוסף.

38. אם כן, לחסימה תכלית כפולה – תיעול התנועה הפלסטינית לנקודות מפקחות ומנוטרות המאפשרות בידוק של הנכנסים בהתאם לתכנית המיגון שאושרה בפסיקת בית המשפט הנכבד ובדומה לפסיקות בית המשפט הנכבד בכל הנוגע לשדרוג נקודות הבידוק, והגנה על נקודת תורפה בטיחותית תוך התחשבות בשינויי כוח האדם.

39. ביום 17.3.2025 הוגשה העתירה דנן.

40. מלכתחילה, הוטלה המגבלה באמצעות הוראה בעל פה של המפקד הצבאי הרלוונטי למרחב זה, הוא מפקד החטיבה, בהתאם לסמכותו מכוח תחיקת הביטחון. ביום 20.5.2025, במהלך גיבוש עמדת המשיב לעתירה, חתם מפקד החטיבה על הוראה בדבר הגבלת תנועה ותעבורה ("אזור צומת 206"), התשפ"ה-2025, צו אשר מסדיר את מגבלת התנועה עד יום 1.1.2026.

צילום הוראה בדבר הגבלת תנועה ותעבורה ("אזור צומת 206"), התשפ"ה-2025 מצורף ומסומן מש/2.

41. ביום 14.8.2025 הגיש המשיב תגובה מקדמית לעתירה, ובה פירט על אודות התשתית העובדתית בעיר חברון, ממנה גובשה עמדתו לפיה חלק מהסעדים שהתבקשו במסגרתה התייתרו. עוד פורט בתגובה, כי נוכח השיקולים השונים שעמדו בבסיס החלטת המפקד הצבאי שלא להתיר מעבר רגלי דרך חסם 206, והאיזון שביצע בין הצורך הביטחוני הקיים לבין הפגיעה בתושבים המקומיים, החלטת המפקד הצבאי היא מידתית. על כן, סבר המשיב כי יש לדחות את העתירה. ביום 4.9.2025 הגישו העותרים תגובה לתגובה המקדמית מטעם המשיב.

42. בהמשך לכך, ביום 21.9.2025 התקיים דיון בעתירה בפני כב' השופטים א' שטיין, ח' כבוב וי' כשר. בהמשך אותו היום, כמפורט לעיל, הוציא בית המשפט הנכבד החלטה לפיה:

"רשמנו לפנינו כי אין בעיר חברון, באזור H-2 המצוי בשליטת צה"ל עוצר לילי ואין עוצר בסופי שבוע; כמו כן המסחר מתקיים כעת ללא הטלת הגבלות, כפוף למקרים פרטניים שבהם הגבלות כאמור מוטלות משיקולים צבאיים מובהקים בהתאם לנוהל שהוצג לפנינו. כמו כן רשמנו לפנינו שככל שמדובר בבקשה פרטנית לסטות מהנוהלים הקיימים מטעמים הומניטריים, הבקשה תישקל לגופה. הסוגיה שנוחר לדון ולהכריע בה היא סוגיה של הגעת התלמידים לבית ספר יסודי ובחזרה הביתה. בנושא זה הצהירה המדינה כי המפקד הצבאי ישקול פתרונות חלופיים שיקלו על התלמידים ככל שניתן, ובעניין זה המדינה תעדכנו תוך 45 יום מהיום."

43. בהתאם לאמור, ביום 10.12.2025 הגיש המשיב הודעת עדכון, ובה פירט כי המפקד הצבאי שב ובחן את האפשרות להקל על מעברם של תלמידים אל ומבית הספר הנמצא בסמוך לחסם 206, תוך נתינת משקל לשגרת ההגעה לבית הספר מחד גיסא, ולמצב הביטחוני הנוכחי ולמצבת הכוחות בשטח מאידך גיסא. כאמור באותה הודעה, בעקבות בחינה זו, החליט המפקד הצבאי כי בנסיבות העניין, ניתן יהיה לאפשר פתיחה של חסם 206 בשעות הבוקר לשם מעבר של תלמידים ותלמידות – ושלם בלבד – מהשכונות המערביות אל עבר בית הספר. מעבר זה יתאפשר במשך כחצי שעה לקראת תחילת יום הלימודים, בין השעות 7:30 – 8:00 בימים שבהם מתקיימים לימודים במקום, כלומר בימים ראשון, שני ורביעי מדי שבוע.

אשר לחזרה, בשים לב לכך שמעבר אל עבר מרחב היישוב היהודי דורש הליך בידוק קפדני יותר, נמסר בהודעת העידכון כי יש לעשותו באחת מנקודות המעבר המוסדרות לשם כך, ובענייננו בחסם 160 הסמוך.

44. ביום 25.12.2025, לאחר שהעותרים הגיבו להודעת המשיב, הוציא בית המשפט הנכבד צו על תנאי כמפורט לעיל.

45. להשלמת התמונה יצוין, כי ביום 15.12.2025 פורסמה הודעה בדבר כוונת המפקד הצבאי להאריך את מגבלת התנועה בצומת. ביום 25.12.2025 הוגשה השגה על כוונת המפקד הצבאי להאריך את מגבלת התנועה בצומת 206, בין היתר, על ידי עיריית חברון וחלק מהעותרים בעתירה דנן. השגה זו נדחתה ביום 31.12.2025, וביום 29.1.2026 חתם מפקד החטיבה על הוראה בדבר הגבלת תנועה ותעבורה ("אזור צומת 206"), התשפ"ה-2026, בה הוארכה המגבלה עד ליום 1.7.2026.

צילום ההשגה מיום 25.12.2025 מצורף ומסומן מש/3.

צילום המענה להשגה מיום 31.12.2025 מצורף ומסומן מש/4.

צילום הוראה בדבר הגבלת תנועה ותעבורה (אזור צומת 206) (הארכת תוקף מס' 1),

התשפ"ו-2026 מצורף ומסומן מש/5.

עמדת המשיב

46. בטרם נפנה להציג את עמדת המשיב, נזכיר כי הצו על-תנאי שהוצא על ידי בית המשפט הנכבד צמצם ומיקד את הדיון בעתירה לסוגיית מעבר תלמידים אל ומבית הספר שנמצא בסמוך לחסם 206. כלומר, בהחלטתו שלא להוציא צו על-תנאי ביחס ליתר הסוגיות והסעדים שהועלו בעתירה, סעדים אלה נדחו, ואין צורך לדון בהם במסגרת תצהיר תשובה זה (ראו, לדוגמא: בג"ץ 5782/21 זילבר נ' שר האוצר, פסקה 25 לפסק הדין של כב' השופט א' שטיין (אר"ש 12.1.2022)).

47. אם כך, וכאמור לעיל, הסוגייה העומדת לדיון כעת היא מגבלת התנועה בסמוך לחסם 206, וליתר דיוק השפעתה על משך ההליכה של התלמידים בחוזרם מבית הספר, כשהם נכנסים אל שטח היישוב היהודי. זאת, כיוון שבכל הנוגע להגעת התלמידים לבית הספר, הודיע המשיב בהודעת העדכון מיום 10.12.2025 כי זו תתאפשר דרך חסם 206 בשעות ההגעה לבית הספר בימי פעילותו, בהתאם למגבלות שפורטו לעיל.

48. כפי שיפורט להלן, המתווה הנוכחי, לפיו התלמידים יורשו להגיע בבקרים לבית הספר דרך חסם 206, אך בשובם ממנו ידרשו לעבור דרך חסם 160, מבוסס על טעמים ביטחוניים מובהקים, ולאחר שהמפקד הצבאי שב ובחן את הנושא, אף לאחר מתן הצו על-תנאי על ידי בית המשפט הנכבד. המפקד הצבאי מצא כי הדרישה כי התלמידים יחזרו דרך חסם 160 מתחייבת על מנת לעמוד בחובתו להבטיח את ביטחון הציבור. עוד יובהר, כפי שצוין בפתח הדברים, כי ככל שעיריית חברון או כל גורם אחר יבקש להפעיל הסעה רכובה מבית הספר לחסם 160, הרי שניתן יהיה להגיש בקשה לגורמים הצריכים לעניין, באמצעות הקישור הפלסטיני, וזו תיבחן בחיוב. נוכח האמור, ובשים לב לצמצום הפגיעה שבאה לידי ביטוי במתן האפשרות לעבור בחסם 206 בשעות הבוקר אל עבר בית הספר, סבור המשיב כי מדובר במתווה מידתי, אשר אין עילה להתערבות בו.

נפנה, אם כן, להציג עמדה זו.

49. כפי שצוין לעיל, מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" חלה התגברות של האיומים באזור יהודה ושומרון, ונוצרו נסיבות ביטחוניות חריגות. בתוך כך, כוחות צה"ל הפועלים באזור עוסקים בימים שמאז פרוץ הלחימה בסיכול נרחב של טרור ובהתמודדות עם הסיכונים הקיימים במרחב, לרבות זליגת הטרור לעורף ישראל, והכל על רקע הצרכים הביטחוניים העצימים בגזרות האחרות, המצריכים את תגבור הכוחות בהן. יצוין כי השפעות הלחימה

ניכרות גם בשטחי האזור, שם מתקיימת פעילות צבאית משמעותית במטרה למנוע התלקחות בשטח ולסכל פיגועי טרור.

50. בימים שבשגרה, וביתר שאת בימי לחימה, כוחות הביטחון במרחב פועלים על בסיס הערכת מצב נרחבת, המתעדכנת מעת לעת, שנועדה להתמודד עם האיומים באזור, על ידי מתן מענה מבצעי על בסיס יומי לאירועים ביטחוניים ולהפרות חוק וסדר במרחב. על כן, מציב המפקד הצבאי את הכוחות המוקנים לו בשטח על פי שיקול דעתו המקצועי ובהתאם להערכות המצב המבצעיות המתעדכנות, על מנת לשמור בצורה מיטבית על הביטחון והסדר הציבורי באזור.

51. בהקשר זה יצוין, כי כתוצאה משימוש בכלי נשק חמים ברחבי שכונת ג'בל ג'והר ומידע מודיעיני כי מוסלקים במקום כלי נשק נוספים, ביום 18.1.2026 פתחו כוחות הביטחון, בהובלתה של החטיבה המרחבית, במבצע לאיסוף אמצעי לחימה בשכונת ג'בל ג'והר, בה מצוי בית הספר מושא העתירה. כמתואר לעיל, במסגרת מבצע זה לבדו נתפסו תשעה כלי נשק חמים ועוד עשרים כלי נשק קרים. מבצע זה מעיד הן על פעילות הטרור הערה בעיר חברון, ועל הסכנה הביטחונית הנשקפת ממנה לכוחות צה"ל ולתושבי היישוב היהודי בחברון במרחב מושא העתירה; הן על ריבוי המשימות עימן מתמודדת החטיבה, ואשר לטובתן היא מתבקשת להקצות כוח אדם משמעותי; והן על **הסיכון הנשקף ממעבר בין שכונה זו לשטח היישוב היהודי ללא בידוק.**

52. בין יתר תפקידיה, החטיבה המרחבית אמונה על שמירת ביטחון תושבי חברון. בהתאם לתוכנית המיגון, ומטעמים ביטחוניים ברורים, נדרש בידוק קפדני של הנכנסים אל שטחי היישוב היהודי בחברון מחלקיה האחרים של העיר. לצורך כך, הוקמו מספר נקודות מעבר מוסדרות בחברון, אשר קיימת בהן תשתית שמאפשרת בידוק אפקטיבי ומוגן של העוברים בנקודות המעבר, אשר כפי שפורט בהרחבה לעיל, בית המשפט הנכבד הכיר בצורך הביטחוני העומד בבסיסן.

בנקודה הרלוונטית לענייננו, היא חסם 160, קיים מבנה ממוגן ובו נמצאים הלוחמים המאיישים את החסם, וכן שער בנוי המאפשר ויסות של תנועה רכובה הנכנסת ליישוב היהודי. בכל הנוגע להולכי רגל המגיעים לחסם, הרי שאלה מוכווניים דרך "שרוול" כניסה לעבר נקודת הבידוק, אליה הם נכנסים דרך שער סבסבת חשמלית המאפשר לווסת את קצב וכמות הנכנסים לאזור הבידוק עצמו, ולמנוע גודש בכניסה – וחשוב מכך, לשמור על היקף התושבים הפלסטינים הבאים במגע עם הלוחמים המאיישים את החסם בכל זמן נתון. עוד בהקשר זה יובהר כי בעמדה אמצעים שונים המגנים על הלוחמים ומפרידים בינם לבין התושב הנבדק. בשלב זה, מציג התושב תעודת זהויה ללוחם בעמדה, וזו נבדקת במערכות הממוחשבות לצורך בדיקת מסוכנות קונקרטית הנשקפת ממנו. המדובר בבדיקה קצרה המתבצעת באופן מהיר על ידי אמצעים שהותקנו במיוחד לשם כך בנקודות המעבר. בנוסף לכך, נערך בידוק פיזי לתושב באמצעים שונים, לרבות באמצעות מכשיר מגנומטר המותקן במקום במידת הצורך.

53. עוד יצוין בהקשר זה, כי ההנחיות המבצעיות ביחס לבידוק של העוברים בנקודות המעבר, בדומה למעברים שונים אחרים באזור יהודה ושומרון, מורות על ביצוע בידוק ביטחוני לכל העוברים בו, לרבות לקטינים. אמנם, טיב הבדיקה משתנה בין היתר בהתאם לגיל הנבדק ושיקול דעתו של הלוחם בחסם, אך לפי הנמסר מגורמי החטיבה, כבר אירעו מקרים בגזרת החטיבה שבהם ביצעו קטינים פעולות טרור חמורות. כך, בחודש אוקטובר 2023 חדר אל היישוב שמעה **קטין בן 10** כשבכליו נמצאה סכין ארוכה, אשר נתפס ליד גן המשחקים ביישוב. בחודש ינואר 2024 חדרו את גדר היישוב אדורה שני נערים בני 16 ואדם נוסף בן 19, אשר ברשותם נשק מסוג M16, גרזן, סכינים ובקבוקי תבערה.

אירועים ממין אלו התרחשו אף לפני פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל'. כך, בחודש ינואר 2023 נתפס ביישוב היהודי בחברון קטין בן 16 כשברשותו סכין; בחודש אפריל 2020 נתפס בחברון קטין בן 14 האוחז בסכין; בחודש ינואר 2020 דקר קטין פלסטיני בן 17 אזרח ישראלי בציר המתפללים סמוך לצומת 206; בחודשים פברואר וספטמבר 2018, לוחמי משמר הגבול של משטרת ישראל המוצבים במערת המכפלה בחברון, עצרו קטין בן 14 שאחז בידו סכין; כמו כן, בחודש ינואר 2016 רצח קטין בן 16 את דפנה מאיר ז"ל, לעיני ילדיה בביתה שביישוב עתניאל.

54. אם כן, למגינת הלב, עיון בהיסטוריה הגזרתית של החטיבה המרחבית יהודה מעלה כי במרוצת השנים קטינים, לרבות קטינים צעירים, נשאו נשקים קרים, ניסו לחדור ליישובים וביצעו פיגועים.

יתר על כן, קיים חשש שמתן פטור מבדיקה של אוכלוסייה מסוימת בעת הכניסה ליישוב היהודי, מכל טעם שהוא, ישמש תמריץ ממשי מצד גורמים עויניים להשתמש באותה אוכלוסייה לצורך העברת אמל"ח. במצב כזה, צעד כאמור עלול להעלות את הסיכון הנשקף מהאוכלוסייה שלה יינתן הפטור, ואף לה עצמה.

55. כאמור לעיל, במרחק קצר יחסית, של כ-250 מטרים, מחסם 206, נמצאת נקודת המעבר הקבועה שבחסם 160, שבה קיימים אמצעי בידוק שמאפשרים בידוק אפקטיבי ומוגן. אמצעים אלה אינם קיימים בחסם 206, שמורכב למעשה מעמדת אבטחה ארעית ("בודקה") ומגדר תלתלית הניתנת לפתיחה ולסגירה באופן ידני על ידי החיילים המוצבים בעמדה, ובשים לב לקיומם במרחק קצר כאמור, אף לא קיימת הצדקה להתקנתם.

56. למען הנוחות, נציג להלן בטבלה את ההבדלים בין חסם 160 לחסם 206 :

חסם 206	חסם 160	
מבנה ארעי ("בודקה") עם גדר תלתלית שנועדה למנוע מעבר.	מבנה קבע עם עמדת בידוק קבועה	בינוי
תצפית וסריקת המרחב שסמוך לעיקול ב"ציר ציון" ומתן מענה מיידי לפעילות חבלנית עוינת	בידוק ומעבר של הולכי רגל וכלי רכב אל מרחב היישוב היהודי	תכלית החסם
אין יכולת מעבר לפתיחה או סגירה של הגדר התלתלית	שרוול כניסה ייעודי וסבסבת חשמלית המאפשר שליטה במספר הנכנסים אל אזור הבידוק	יכולת ויסות כניסה
אין הפרדה. לפי אחד מתרחישי הייחוס, מפגע פוטנציאלי יכול להגיע אל עבר החיילים המאיישים את החסם ולבצע בקלות פיגוע דקירה, ירי או אף חמור מכך.	הפרדה מלאה. אין ביכולתו של נבדק ליצור מגע עם הכוח שמוצב בחסם	הפרדה בין הכוח הבודק לנבדקים
לא קיימות	קיימות	מערכות טכנולוגיות ומודיעיניות לביצוע בידוק מהיר ואיכותי
בידוק ידני שמחייב קרבה פיזית. הבידוק ייערך באוויר הפתוח, ואינו מאפשר בדיקה בתנאים המאפשרים פרטיות.	בידוק באמצעות כלים אלקטרוניים אשר מיייתרים במרבית המקרים את הצורך בקרבה פיזית בין הנבדק לכוח. ויסות הכניסה מאפשר מאפשר פרטיות לנבדק, במקרה הצורך. הבידוק נערך במבנה סגור, שמאפשר אף ביצוע בידוק אינטימי במקרים הנדרשים.	סוג הבידוק

57. ניתן לראות, אם כן, כי קיימים הבדלים מהותיים בין החסמים ביחס ליכולתם של הכוחות לבצע את משימתם הביטחונית. זאת ועוד, כפי שצוין בטבלה, תכליתו הבסיסית של חסם 206 אינה לאפשר מעבר של תושבים אל וממרחב היישוב היהודי, כי אם לתצפת על הציר ולספק מענה מיידי לאירועים ביטחוניים שיתרחשו במרחב. במובן זה, הוספת משימה נוספת לעמדה זו תוביל לפגיעה ביכולתו של הכוח לקיים את משימתו העיקרית.

58. בשים לב להבדלים אלה, עמדת המפקד הצבאי היא כי מתן אפשרות כניסה אל עבר מרחב היישוב היהודי דרך חסם 206, חלף כניסה דרך נקודת מעבר מוסדרת, מייצרת סיכונים משמעותיים שונים, הן לכוחות המאיישים את חסם 206, הן לתושבי היישוב היהודי. סיכון ראשון נובע מכך שהתרת כניסה דרך חסם 206, תייצר למעשה פרצה אבטחתית, שכן אין אפשרות לערוך בחסם זה בידוק ברמה זהה לזה המתבצע בנקודות המעבר המוסדרות. בהיעדר אמצעי הבידוק הקיימים בנקודות מעבר מוסדרות, כדוגמת מגנומטר ואמצעים טכנולוגיים נוספים אשר הצבתם כאמור תדרוש אף תפיסת שטח, קיים סיכון ממשי כי לו תתאפשר כניסה דרך חסם 206, אפשרות זו תנוצל להכנסת אמל"ח אשר ישמש לביצוע פעולות טרור כלפי תושבי היישוב היהודי כמו גם הכוחות בשטח. סיכון זה קיים גם כאשר מדובר בתלמידי בית ספר, שהרי ניסיון החיים מלמד כי פעילות טרור היא אינה נחלתם הבלעדית של בגירים, שכן למרבה הצער אף קטינים בגילאי תיכון, חטיבה ויסודי לוקחים בה חלק, וכן נוכח הסיכון כי התלמידים, אף הצעירים שבהם בגילאי בית הספר היסודי, יעבירו בין חפציהם אמל"ח עבור אחרים, ביודעין או שלא ביודעין. להערכת גורמי הצבא, סיכון זה מתגבר אם המעבר ללא בידוק משמעותי יתאפשר רק לאוכלוסיה זו, בשל "היתרון" שגורמים עוינים יראו בכך בהקשר של הברחת אמל"ח.

59. סיכון שני עניינו בקושי המבצעי לווסת את כמות הנכנסים בחסם. היעדר יכולת לבקרה על תפוסת הקהל, ולמעשה לאבטחת מתחם החסם, מאפשר ניצול של זרם הממתינים לבידוק לביצוע פעילות חבלנית עוינת נגד כוחות הביטחון במקום. כך, בנקל עשוי למצוא עצמו הכוח הלוחם בנחיתות מספרית ביחס לתושבים המגיעים לעברו. הדברים אמורים על אחת כמה וכמה שעה שאין כל מגבלה פיזית לכל אדם להגיע לחסם 206 מכיוון שכונת ג'בל ג'והר.

זאת ועוד, עצם העיסוק של הלוחם בבידוק התושב מסיט את הקשב שלו והופך אותו פגיע. על כן, ברי כי אין לראות בבידוק שמבוצע ללא מרכיבי הביטחון המתאימים לכך כפעולה אשר זהה במהותה לבידוק שמתבצע בחסם שבו נמצאים האמצעים המתאימים לכך. בהעדרם, יהיה הלוחם חשוף ופגיע.

60. ודוק, בכל הנוגע להיבטי ביטחון הלוחמים המאיישים את החסם יש לשקול אף אפשרות כי גורמים נוספים שאינם מתלמידי בית הספר יגיעו בשעה היעודה יחד עם התלמידים וינצלו לרעה את ההמון וההמולה. אף אם ככלל, הסיכון הביטחוני הנשקף מקטינים נמוך יותר, לא מן הנמנע כי גורמים עויינים ינצלו את היעדר מרכיבי הביטחון הקיימים בחסם סדור לצורך פגיעה בלוחמים. בהיעדר כל מניעה, במובן הפיזי, מגורמים עויינים להגיע עד חסם 206 (בשונה, כאמור, מחסם 160) קיים סיכון ממשי לניצול נקודת תרופה זו לביצוע פעילות חבלנית עויינת כלפי הלוחמים.

כפי שצוין לעיל, אין מדובר בחשש תיאורטי בלבד, שכן ביום 9.10.2023 פרץ טרקטור את החסם שהיה קבוע במקום, וניסה לדרוס את הלוחמים ששהו במקום. קרי, הלכה למעשה, עצם הימצאות כוחות במצב סטטי בשטח בנקודה מסוימת, הפכה את הנקודה לנקודת מארב ולמוקד פגיעה בכוחות הצבא. הדברים נכונים ביתר שאת, ככל שהכוחות שבמקום יהיו עסוקים לא רק במלאכת השמירה, שהרי תשומת ליבם תהיה נתונה גם למלאכת הבידוק.

61. הנה כי כן, כוחות הביטחון פועלים באזור יהודה ושומרון במציאות ביטחונית מורכבת, שבה מחבלים נטמעים באוכלוסייה האזרחית ועושים שימוש באזרחים ובתשתיות אזרחיות כפלטפורמה לביצוע פעולות טרור. במצב דברים סבוכ זה, ועל אף הניסיון להקל על חזרת התלמידים מבית הספר, ברי כי קיים קושי מבצעי ליישם פתרונות אשר יאפשרו את המעבר דרך חסם 206 בדרך מבית הספר.

62. ואכן, מטעמים דומים לאלו שצויינו בעבר אישר בית המשפט הנכבד בבג"ץ 772/16 **הועד לפיתוח חברון נ' מדינת ישראל** (אר"ש 15.1.2017), צו תפיסה שהוצא ביחס לחסם 160 אשר נועד לשדרג ולהרחיב את אמצעי הבידוק הקיימים בו. כך נקבע בפסקה 10 לפסק הדין כי "[...] מרכיבי הביטחון שהיו קיימים בעמדת הבידוק לא נתנו מענה מספק ועל כן יש צורך לשדרגה. זאת, שכן העמדה הישנה לא איפשרה הפרדה מספקת בין הכוחות המאיישים את העמדה ובין האוכלוסייה הפלסטינית העוברת בידוק; לא נתנה מענה לזריקת אבנים ובקבוקי תבערה; ואמצעי המגנומטר שניצב בה היה מסוג מיושן ונתן מענה חלקי בלבד. במסגרת שדרוג עמדת הבידוק, הוגבהו הגדרות המקיפות את מתחם העמדה והוצבו חיפויי רשת כאמצעי מיגון מפני זריקת אבנים ובקבוקי תבערה; הוצבו מרכיבי בטון למניעת התפרצות כלי רכב ובמטרה לאפשר יציאת כוחות להתמודדות עם הפרות סדר; והליך הבידוק כולו מתבצע כעת בחלל מקורה, ללא חיכוך פיזי בין החיילים בעמדה לבין האוכלוסייה העוברת בה". לצד מרכיבים אלו אף נרשמה הצהרת המדינה "כי במהלך שנת 2017 בכוונת משרד הביטחון לשלב בעמדת הבידוק אמצעים טכנולוגיים שיאפשרו לזהות תושבים בעת שיתקרבו אל העמדה, כך שכאשר המערכת תזהה כי מדובר בתושב "מוכר" – העובר בעמדה זו באופן קבוע ואינו מהווה פוטנציאל לסיכון – יתאפשר מעברו בעמדה בנהל מזורז ותוך הפרעה מינימלית לתנועה".

63. אם כן, בית המשפט הנכבד הכיר באמצעים המצויים בחסם 160 ושאינם מצויים בחסם 206, כאמצעים נדרשים לצורך מתן מענה לצורך המבצעי בבידוק הבאים והשבים. משכך, אמצעים פחותים מכך, אינם מספקים מענה מבצעי הולם.
64. הסיכון הנשקף לכוחות המאיישים את חסם 206 אך מחריף, נוכח מצבת כוח האדם המצומצמת במקום. כאמור לעיל, הכוח המוצב בצומת 206 אינו כוח בידוק, שהרי חסם 206 אינו מהווה נקודת מעבר מוסדרת, אלא כוח שמירה, אשר הוצב במקום נוכח ההכרה בצומת כנקודת תורפה ביטחונית. בשים לב לאמור, וכן לאיוש החסר של העמדה החל מיום 7.10.2023, מתן אפשרות לכניסת תלמידים ליישוב היהודי דרך החסם, מטילה על הכוח המצומצם במקום, המונה לעיתים חייל בודד, נטל מבצעי בלתי אפשרי. בהיעדר אמצעי בידוק וויסות קהל, יידרש הכוח לערוך בידוק ידני ויסודי לכמות גדולה ולא מבוקרת של אנשים, תוך שהוא מאבטח את עצמו, את קהל הממתנים לבידוק ואת צומת 206 כולו. פעולות אלה אינן ניתנות לביצוע באמצעות סדר הכוחות הקיים, וככל שמשמעות הדבר היא הגדלת הכוח המוצב במקום, הרי שהדבר יגרע מיכולתה של החטיבה המרחבית לעמוד ביתר משימותיה.
65. זאת ועוד, פיצול הקשב של הכוח במקום בין ביצוע פעולות הבידוק וביצוע פעולות האבטחה השונות, מבלי שעומדים לרשותו האמצעים המתאימים, מייצר סיכון ביטחוני משמעותי – לביטחון הכוח במקום ולביטחון האזור כאחד, הן מצד גורמים הנטמעים בקרב הקהל והן מצד גורמים אחרים, כדוגמת אלו אשר עמדו מאחורי ניסיון הפיגוע בצומת מיום 9.10.2023.
66. מכל האמור עולה, כי החלטת המפקד הצבאי כי תותר רק יציאת התלמידים דרך חסם 206, בעוד שבחזרתם אל שטח היישוב היהודי הם יידרשו לעבור דרך חסם 160 או נקודת מעבר מוסדרת אחרת התקבלה בשל **טעמים ביטחוניים מובהקים**, ולאחר שהמפקד הצבאי מצא כי היא נדרשת על מנת לעמוד בחובתו להבטיח את ביטחון הציבור ואת הסדר הציבורי באזור.
67. עמדת המשיב היא כי אופן המימוש של סמכותו לנוכח חובתו לשמור על ביטחון האזור, ובתוך כך הטלת מגבלות תנועה הנדרשות לצורך הגנה על תושבי האזור ואזרחי מדינת ישראל, הוא עניין המצוי **בליבת שיקול דעתו הביטחוני הרחב של המפקד הצבאי**, בהתחשב בהערכת המצב המבצעית המתמשכת וכמות המשאבים המוגבלת הנתונה לרשותו. זאת בייחוד עת כוחות הביטחון נאלצים להתמודד עם עלייה משמעותית בהיקף ההתרעות והסיכון הביטחוני הנשקף מפעילות ארגוני הטרור, הקבוצות החמושות השונות, טרור היחידים והטרור העממי, וכן עם כוונות קונקרטיות של ארגון החמאס ושל ארגוני טרור נוספים לפגוע לחיילי צה"ל ולאזרחי ישראל, בחסות המלחמה.

בהתאם להלכה שיצאה מלפני בית המשפט הנכבד, למפקד הצבאי שיקול דעת רחב ביותר בבואו להפעיל את סמכותו לקבוע מגבלות תנועה, וזאת בשים לב לכך שמדובר באחת מ"[השאלות] הביטחוניות שעליהן הוא מופקד [...] בית המשפט מייחס לעמדתו של המפקד הצבאי משקל ניכר, וביקורתו השיפוטית תתמצה בבחינת חוקיות החלטתו של המפקד הצבאי, ועמידתה בנורמות המשפטיות המחייבות" (בג"ץ 3607/10 שורת הדין – Israel Law Center נ' שר הבטחון, פסקה 5 (אר"ש 27.6.2010)). על קביעות אלה חזר בית המשפט הנכבד אך לאחרונה בהקשר מגבלות תנועה שהטיל המפקד הצבאי באזור במהלך מלחמת "חרבות ברזל" (ראו: בג"ץ 8320/23 אלהדליה נ' מפקד פיקוד מרכז, פסקה 10 (אר"ש 25.2.2024); בג"ץ 7075/23 עיריית בית עווא נ' המפקד הצבאי, פסקה 9 (אר"ש 15.9.2024); בג"ץ 26925-03-25 מרכז ירושלים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פסקה 7 (אר"ש 7.1.2026)).

68. בהתקיים נסיבות ביטחוניות כבענייננו, לעתים אין מנוס מלהגביל את זכויות תושבי האזור, לרבות את חופש התנועה, במסגרת אמות המידה החוקתיות שבהן מחויב המפקד הצבאי (ראו: בג"ץ 7052/03 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, פ"ד סא(2) 202, פסקה 11 לפסק הדין של כב' השופט (כתוארו אז) א' ריבלין (2002)).

69. לאור נסיבותיה של מלחמת "חרבות ברזל" והמצב הביטחוני הנוכחי, מצא המפקד הצבאי כי השיקול הביטחוני המחייב מעבר של התושבים בחסם 160 בעת כניסתם לעבר מרחב היישוב היהודי, הן בשל איכות הבידוק המתאפשרת שם והן בשל הסיכון שיווצר מביצוע בידוק בחסם 206 לכוחות הלוחמים, אך מתחזק ומקבל משנה תוקף נוכח היבטי כוח האדם הגלומים בכך הזוכים למשקל מיוחד בעת הזו, נוכח התעסוקה המבצעית המוגברת. במציאות הביטחונית השוררת כיום, נדרשים כוחות הביטחון להיערכות מהודקת ופריסה רחבה של כוחות בהיקפים גדולים, שתכליתם לתת מענה לאירועים חריגים המתרחשים בגזרות השונות. במצב דברים חריג עד-מאוד זה, עולה המשקל של אילוצי כוח אדם ומגבלות זמן ומקום – המשפיעים בהתאמה גם על אופן פעילות הכוחות בשטח (בג"ץ 411/89 תנועת נאמני הר הבית וארץ ישראל נ' מפקד משטרת מרחב ירושלים, פ"ד מג(2) 17, 21 (1989)).

70. בנסיבות אלה, בהחלטת המפקד הצבאי שלא לאפשר חזרת תלמידים מבית הספר אל שטח היישוב היהודי דרך חסם 206, אלא רק דרך נקודת מעבר מוסדרת, מתקיימים שלושת מבחני המשנה של המידתיות: ראשית, המגבלה אכן מאפשרת בידוק מיטבי של עוברי הדרך ומונעת הגעתם של כוחות עוינים לתוך מרחב היישוב היהודי ללא בידוק, וכן מאפשרת את אבטחת הכוח המוצב במקום, כאמור. על ידי כך מתקיים מבחן הקשר הרציונאלי.

71. אשר למבחן המשנה השני, בשים לב להבדלים בין חסם 206 לחסם 160, שעליהם עמדנו לעיל, הרי שהתרת חזרת תלמידים דרך חסם 206 תיצר מספר סיכונים ביטחוניים

משמעותיים, באופן אשר יפגע משמעותית בהגשמת התכלית הביטחונית שבבסיס החלטת המפקד הצבאי – הן ביחס לטיב הבידוק והן ביחס לשמירה על ביטחון הלוחמים המבצעים את הבידוק. לאחר שנשקלו כלל החלופות הרלוונטיות, בניסיון להקל על חזרת התלמידים מבית הספר, נמצא כי אין כל חלופה אחרת אשר תבטיח את הגשמת התכלית הביטחונית במידה הנדרשת. הדברים נכונים ביחס לכל אחת מתכליות הביטחוניות בפני עצמה, וביתר שאת בהתקבצן יחד.

72. ולבסוף, באשר למבחן המידתיות במובן הצר, בשים לב לכך שעם החלטתו החדשה של המפקד הצבאי, הפגיעה צומצמה לחזרה מבית הספר בלבד, דומה כי התועלת הביטחונית שבעריכת הבידוק בחסם 160, שהוא נקודת מעבר מוסדרת, אשר כוללת את התועלת לביטחון האזור ולביטחון מדינת ישראל, היא גדולה באופן משמעותי מהפגיעה שנגרמת.

73. בהקשר זה יצוין, כי מטעם גורמי הצבא נמסר, כי ככל שעיריית חברון או כל גורם אחר יפעל לארגון הסעה מרוכזת עבור התלמידים מבית הספר אל חסם 160, הרי שניתן לפנות, באמצעות הקישור הפלסטיני אל הגורמים הרלוונטיים בחטיבה המרחבית, ואלה יבחנו את הפניה בחיוב, בלב פתוח ובנפש חפצה. אף בכך יש, לשיטת המשיב, כדי להפחית מעוצמת הפגיעה הנגרמת במקרה דנן וכפועל היוצא מכך, לחזק את המסקנה לפיה החלטתו עומדת גם במבחן המשנה השלישי.

74. נוכח האמור, בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על דחיית העתירה וביטול הצו על תנאי שהוצא.

75. האמור בכתב התשובה נתמך בתצהירו של אלוף-משנה שחר ברקאי, מפקד החטיבה המרחבית יהודה בצה"ל. המצהיר אישר את האמור בכתב התשובה, אך בשל אילוצים טכניים, לא ניתן היה להחתימו על התצהיר טרם הגשתו. תצהירו יועבר לבית המשפט הנכבד בימים הקרובים.

היום, ט"ז בשבט תשפ"ו

03 בפברואר 2026

ב/

יונתן ציון מוזס, עו"ד

סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה